

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Състояние на Споразумението за свободна търговия ЕС – Виетнам към края на 2017 г. Ползи за България.

Споразумението за Свободна Търговия между ЕС и СР Виетнам (EVFTA) бе подписано на 2.12.2015 г., с което завърши техническата процедура по преговорите, започнали през юни 2012 г. Предстои същото да бъде одобрено от ЕП (политическа част и техническа подредба на текста); предложено от ЕК на Съвета на Европа за подписване; и впоследствие ратифицирано съгласно националните процедури на ДЧ на ЕС. Според предварителния график процедурите в ЕС следва да завършат през втората половина на 2018 г., което ще позволи ограничено прилагане на EVFTA в частта по общите компетенции.

Посредством EVFTA, Виетнам би могъл да се превърне в хъб за търговията между ЕС и АСЕАН, а ЕС във водещ инвеститор във Виетнам, наред с Р Корея, САЩ, Китай и Индия.

EVFTA е детайлно ССТ от нови тип, включващо: - тарифи на стоки; - регламентиране на услуги и инвестиции; - други свързани процедури (търговски помощи, обществени поръчки, авторски и интелектуални права и др.). EVFTA елиминира митническите тарифи при съответен времеви график, създава законова рамка и предвидимост, изисква прозрачност в търговската дейност, развива някои секторни политики над изискванията на WTO и GATS, посочва механизми за решаване на проблеми и различия; дава сигурност на социалната среда и посочва стандарти за човешките права. Дава се възможност за създаване на политики в тези области.

EVFTA дава възможност за развитие на инфраструктурата и енергетиката (ВЕИ) в СР Виетнам преди всичко чрез създаване на подходяща инвестиционна среда (сигурност) и точни регламенти по проектните фази. Индиректно се подпомага банковото дело, застраховането, финансите и търговското корабоплаване.

Генерално падането на митническите тарифи е предвидено за срок от 7 години с постепенни опции на регресия. Запазени са митнически тарифи за по-дълъг период от време за млечни продукти, бира, пилешко месо, които са чувствителни сектори за виетнамската икономика.

EVFTA подобрява търговско-икономическите взаимоотношения между Виетнам и ЕС. Въпреки големият търговски дефицит (внос от Виетнам за 2016 г. на стоки за 33.07 млрд. евро и дефицит от 23,77 млрд. евро), износът на ЕС към Виетнам постоянно нараства и достига нива от 9.3 млрд. евро през 2016 г. (2.5 млрд. през 2003 г.). При стабилизиране на митническите нива и придобиване на по-голяма предвидимост и устойчивост на търговските практики, износът на европейски компании за виетнамския пазар ще се увеличи трайно и ще се търсят нива от 100 млрд. евро на годишна база. Също така ЕС се явява вторият по големина инвеститор в СР Виетнам (след Южна Корея), с инвестиции към 2016 г. от 44 млрд. щ.д. в 2 142 проекта. ЕС е и вторият по големина нетен донор по различни програми за подпомагане.

Ползи за България: Трайно увеличаване на експорта и достигане на нива от 200 млн. на годишна база. Избягване на посреднически фирми с цел спестяване на данъчни разходи и реализиране на директен внос. Може да се очаква активен ръст в нови експортни групи

като: - дърво и дървен материал; хранителни полуфабрикати; тежко машиностроене, енергийно оборудване; софтуер.

EVFTA се явява катализатор на пазарната икономика и изграждането на стабилна институционална рамка в СР Виетнам. Разглежда теми и понятия като: климатични промени, устойчиво развитие, защита на пазара на труда по стандартите на МОТ. Предвижда бързо развитие на сектори като: рибарство и розопроизводство, дървопреработването. Ще бъде реструктурирано селското стопанство като цяло, с преориентиране към нови продукти и развитие на нови сортове, извън традиционните – ориз, тапиока, каучук, кафе, черен пипер и др.

Ползи за България: България би могла да се възползва от износа на технологии, ноу хау и добри практики. Реализирането на проекти в горните области ще доведе до пълноценно участие в процесите по устойчиво развитие във Виетнам и региона. Това означава ангажиране на български консултантски капацитет, а също така научни среди и приложни институти. Очертаваща се пазарна ниша тук се явява био земеделието, агротуризма, развитието на съвременно животновъдство и земеделие чрез прилагане на подходящи, съобразени с климата технологии. Отделен отрасъл от особен интерес е енергетиката и по-точно ВЕИ.

EVFTA промотира привличането на инвестиции във Виетнам и експорта. ЕС е втори по големина пазар от експортно значение за Виетнам (след Китай). Стоки, които се изнасят от Виетнам за ЕС са: - електроника и електротехника (смарт телефони, компютри, черна и бяла техника, части за тях), текстил и обувки, кафе, каучук и др.

Ползи за България: България може да внася качествени продукти преди всичко от селското стопанство, които нямат аналог на българския пазар и към момента се внасят от Тайланд, Филипини и Р Корея на по-високи цени. Липсата на практически опит в брендирането и поддържането на постоянно качество до този момент е проблем пред виетнамският износ, но постепенно с помощта на държавата и реализирани проекти за клъстерно развитие и такива по създаване на качествени крайни продукти с по-висока добавена стойност този проблем се решава. През България може да се реализира внос на виетнамски продукти за пазарите на централна и западна Европа, при необходимост с допълнителна дообработка.

EVFTA дава възможност на европейски производители и търговци да наложат свои търговски марки на виетнамския пазар и придобият нови пазарни ниши поради вкарване на търговските процедури в нормативно регулирани процедури.

От стоките с приоритетно значения за страните от ЕС и особено за Франция, ФРГ, Ирландия и Белгия са фармацевтичните продукти. Тези държави следят отблизо нормативното регулиране относно доставката на медикаменти за болници и аптеки, като се стремят повече регулативи да залегнат в EVFTA. Друг вече развит потенциал е износът на машини и поточни линии от ЕС за Виетнам (3.1 млрд. щ.д. за 2016 г.). Ръст може да се очаква също така при износа на алкохол и алкохолни напитки с утвърдени имена и географски произход, млечни продукти, плодове и зеленчуци.

Ползи за България: Чрез регулирането на единна митническа тарифа и по-важното – на единни митнически процедури и избягването на индиректни плащания и нерегламентирана дискриминация на страни, България би повишила своя експортен

потенциал. Това се отнася преди всичко за чувствителни продукти от животински и растителен произход (сирена, млека, обработени меса и колбаси), а също така на жито, брашно и съставки за фуражната индустрия. Ръст може да се очаква при износа на свежи плодове, сокове, разсад (рози, етерично маслени култури). Ще се повиши продажбата на нови стокови сегменти, както и пробив във продажбата на вино и други спиртни напитки. Това се отнася преди всичко поради отпадане на някои лицензионни и квотни режими.

EVFTA осигурява стабилен регламент на услугите и инвестициите като процес. Акцент все повече ще бъде поставян на електронната търговия и затова отделно място в EVFTA е отделено на тази тематика.

Ползи за България: Ще бъдат защитени инвестиции на български фирми в по-голяма степен, като бъдат избягвани косвени плащания по реструктуриране, пренос на права и технологии, наемане на персонал и работни помещения. Ще бъде подобрен диалога с местните власти и с централните финансови органи като ГД „Митници” и Данъчно управление. Това ще доведе до предполагаеми български инвестиции не само в текстилната промишленост, но и в ИТ сектора и машиностроенето. От друга страна виетнамски инвеститори и банки ще търсят възможности за реализиране на инвестиционни проекти в областта на селското стопанство, медицината, машиностроенето в България. Могат да се очакват и банкови сделки с участието на виетнамски капитал.

EVFTA дава сигурна защита на авторските и сродни на тях права.

Ползи за България: Сигурно позициониране на български вина и защита на техните марки от конкуренция. Същото важи и за продукти като трайните колбаси и сирената. Друг сектор с ползи от тази регламентация е сектора на информационните технологии, където има структуриране на собствени продукт и продажба на приложения за мобилни телефони.

EVFTA елиминира сегрегацията между държавни и частни фирми в СР Виетнам, като дава равно пазарно третиране. Улеснява се и процедурата по участие на европейски капитал в приватизацията на държавни виетнамски фирми. Особен интерес в това отношение имат фирми от бирената индустрия, които желаят придобиването на дялово участие във виетнамски пивоварни.

Ползи за България: Активно участие в приватизационния процес. Изявено е желание за придобиване на предприятия за производство на акумулатори и за строителни материали и продукти. Този процес ще бъде стабилизирен чрез EVFTA.

EVFTA ще развие потенциала на малките и средни предприятия. Виетнам се стреми да увеличи броя на тази предприятия и достигне ниво от 1.5 млн. регистрирани компании през 2020 г.

Ползи за България: Споделяне на опита от подпомагане на МСП. Участие на експерти от фирмено и институционално ниво. Помощ при създаване на секторни политики и вертикални и хоризонтални клъстери във Виетнам, особено в областта на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост.

EVFTA има позитивен ефект спрямо подобряване на климата и околната среда във Виетнам. Това ще става чрез стимулиране на ВЕИ и преди всичко на производството на електроенергия от слънце и вятър. Ще се намали търговската печалба при внос на въглища и петролни горива.

Ползи за България: Износ на технологии във ВЕИ отрасъла. Участие в международни консорциуми с тази цел. Използване на българския научени приложен потенциал за развиване на проекти от малка и средна величина в екосистеми.

EVFTA е инструмент за иновации и трансфер на технологии. Това става чрез подпомагане на създаването на инкубатори, start-up проекти и др., както и с директор пренос на права по ИТ и други специални режими. Създават се условия за съществуване на компании „бизнес ангели“, както и последващо привличане на капиталови вложения (Venture capital).

Ползи за България: Участие на български капитал, фондове и банки в развитието на R&D сектора, който се очертава като изключително перспективен. Търсене на партньори то двете страни с цели реализиране на инвестиционни проекти. По-ефективно усвояване от България на средства от ЕС, предназначени за трети страни (Виетнам) и региона като цяло (АСЕАН).

EVFTA развива ПЧП като форма на инвестиция в страната. Това бе подкрепено с Циркулярно писмо № 02/2016/ТТ-ВКНДТ на правителството, правилник одобрен от Министерство на инвестициите и планирането и Инструкция за прилагане на МФ. С него се създават условия за прозрачност на процедурите по прилагане на ПЧП като алтернатива на ВОТ проектите. Също така се регламентират два основни елемента, които са ключови за неговото функциониране: - създаване на Проектен фонд и; - опростяване на лицензионните процедури към потенциалния инвеститор. Освен това правителството задължи ресорните институции занимаващи се с ПЧП да изготвят точни предварителни SWAT анализи на проекта, които да бъдат ползвани от инвеститори за своя финансова аргументация или такава пред банка.

Ползи за България: Участие на български проектантски и консултантски фирми в инфраструктурни и енергийни проекти. Прилагане на добри практики в тази област от България във Виетнам. Предлагане на нови проекти в области, където няма проектна готовност (по предложение на посолството, НПО, или използване на опита от сродни страни).

Към НС на СР Виетнам, което провежда 2 сесии през годината действа Постоянен комитет, който следи ССТ и в частност EVFTA. С визити в ЕС, парламентът се стреми да покаже залагането си за изпълнение на препоръките от Брюксел.

Към виетнамското правителство има действащ Съвет по правно регулиране, който предлага изменения във вътрешната нормативна база, касаещи икономическата дейност. Съветът предлага ефективни мерки по премахване на дублиращи се административни процедури, намаляване на административната тежест и съкращаване на броя и сферите за прилагане на лицензионни режими. Освен това към премиера на страната действа Икономическа група за консултации, съставена от изявени теоретици, правни експерти, университетски преподаватели и икономисти от Виетнам и региона (Сингапур, Малайзия, Япония, Южна Корея) и САЩ – всички с виетнамско гражданство.

Виетнам има следните негативни практики, които пречат на свободното движение на стоки и товари и възпрепятстват предложения, залегнали в EVFTA:

- Тромава бюрократична машина и често прехвърляне на компетентност от една институция към друга с честа промяна на нормативната база, като липсва подаване на информация за това към международните партньори;
- Корупция на всичко управленски равнища, в централните и местни власти;
- Нерешени карантинни и инспекционни режими в Министерство на селското стопанство и развитието на селските райони;
- Нелегален риболов и липса на проследяване по веригата на производство на пакетирана и консервирана риба и животински продукти;
- Нелегален трафик на дървен материал (забранени видове), както и на диви животни и продукти от изчезващи видове;
- Липса на прозрачни митнически и данъчни практики при реализиране на внос.

Виетнамското държавно ръководство е изключително заинтересувано от влизането в действие на EVFTA поради две причини: - реалните ползи за страната и развиването на институти и процедури от помощ за виетнамското стопанство и; - сторнирането на друго важно ССТ – Транс-Тихоокеанското Партньорство (със САЩ и още 10 държави). Виетнамските стопански субекти също имат оптимистичен поглед върху EVFTA. Освен това, ефективно ССТ със ЕС е в полза на Виетнам в борбата му срещу регионалната хегемония на Китай.

Политическите клаузи и свързаното с това системно нарушаване на правата на човека във Виетнам могат да са повод за отлагане влизането в сила на EVFTA. Проблеми могат да възникнат и при изостряне на митнически режими и уреждане третирането на чувствителни стоки и услуги, които допълнително да забавят процеса на влизане в сила на споразумението.

България би имала съществена икономическа полза при влизане в сила на EVFTA. Преференциите и ползите от това трябва да бъдат разяснявани от страна на МИ, организации на работодатели и НПО с цел предварителна подготовка на българските бизнес субекти за новите политики и практики, регламентирани от EVFTA.

Изготвил: Даниел Добрев, ръководител СТИВ-Ханой

Одобрила: Маринела Петкова, вр. управляващ